

Καλλιόπη Παπαθανάση-Μουσιοπούλου
(1924-1993)

« Όλοι γνωρίζουμε την σπουδαιότητα του να είναι κάποιος αληθινός συγγραφέας με ανοιχτούς ορίζοντες και εθνικούς οραματισμούς. Όλοι γνωρίζουμε, επίσης ότι είναι ακόμη σημαντικότερο, ο άξιος συγγραφέας να αποδεικνύεται και πραγματικός άνθρωπος. Γιατί θαυμάζουμε, βέβαια, τον πνευματικό δημιουργό, αλλά ο θαυμασμός και η εκτίμησή μας πολλαπλασιάζονται, όταν στην προσωπικότητα και στο έργο του συνδυάζονται η πνευματική αξιοσύνη με την πηγαία ανθρωπιά. Πράγμα που συνέβαινε και με την Καλλιόπη Παπαθανάση-Μουσιοπούλου, τη μνήμη της οποίας τιμούμε σήμερα ».

Μ'αυτά τα λόγια, ξεκίνησε την εισήγησή του ο Στέλιος Αρτεμάκης στο φιλολογικό μνημόσυνο που οργάνωσε η Εθνική Εταιρεία Ελλήνων Λογοτεχνών την 17/1/1994, ένα χρόνο μετά το θάνατό της.

Η Καλλιόπη Παπαθανάση-Μουσιοπούλου (κόρη του Αλέξανδρου Παπαθανάση, Αινίτη γιατρού, υφυπουργού, Γενικού Διοικητή Θράκης το 1945 και της κόρης του Χαρίσιου Βαμβακά, πρώτου Γενικού Διοικητή Θράκης το 1920) καταγόταν από τη Θράκη. Ήταν πτυχιούχος της ΑΣΟΕΕ και της Αγγλικής Φιλολογίας. Μετεκπαιδεύτηκε στα πανεπιστήμια Cambridge, Cardiff και Bangor Karlsruhe, όπου παρακολούθησε μαθήματα κοινωνιολογίας, φιλολογίας, οικονομικών, λαογραφίας, λογοτεχνίας, ιστορίας και ιστορίας της τέχνης.

Συνέγραψε μεγάλο αριθμό αυτοτελών έργων, συνεργάστηκε σε εγκυκλοπαιδικά λεξικά, δημοσίευσε μελέτες στα επιστημονικά περιοδικά Θρακικά, Σερραϊκά, Χρονικά, Θρακικά Χρονικά, Θρακική Επετηρίδα, σε άλλα περιοδικά και εφημερίδες, συμμετείχε σε συμπόσια Ιστορίας, Λαογραφίας και Γλωσσολογίας του Ι.Μ.Χ.Α., Ομίλου Φίλων της επιτροπής Ποντιακών μελετών, Θεσσαλικής Ιστορίας κ.ά., όπου έκανε ανακοινώσεις, έδωσε δεκάδες διαλέξεις με θέματα λαογραφίας και Ιστορίας στην Αθήνα, Θεσσαλονίκη και άλλες πόλεις κυρίως του βορειοελλαδικού χώρου και δίδαξε Λαογραφία στα επιμορφωτικά σεμινάρια της ΧΑΝ Αθηνών.

Γενικά άφησε 27 αυτοτελείς μελέτες από τις οποίες οι 8 ανήκουν στην σειρά «Λαογραφικές μαρτυρίες Ελλήνων Λογοτεχνών», 46 επιστημονικές ανακοινώσεις, δημοσιεύσεις σε επιστημονικά περιοδικά κ.λ.π.

Ορισμένα έργα της έτυχαν ιδιαίτερων διακρίσεων. Συγκεκριμένα η Ακαδημία Αθηνών, η Εστία Νέας Σμύρνης, η Εταιρεία Χριστιανικών Γραμμάτων, τα 22 Θρακικά Σωματεία Αττικής, βράβευσαν έργα της. Ο Δήμος Αλεξανδρούπολης της απένειμε, για το συγγραφικό της έργο που αναφέρεται στη Θράκη, το αργυρό μετάλλιο της πόλης, ενώ η Πανσαμοθρακική Εστία Αθηνών «Η Νίκη της Σαμοθράκης», ο Δήμος Θεσσαλονίκης και το Υπουργείο Μακεδονίας-Θράκης της απένειμαν χρυσά μετάλλια.

Μεταξύ των συγγραφέων ήταν μία από τις πιο γνήσια ευγενείς προσωπικότητες των γραμμάτων μας. Ένα ηθικά, ψυχικά και πνευματικά υγιές κύτταρο της κοινωνίας μας! Άτομο σεμνό, μετριοπαθές, πλημμυρισμένο κατανόηση και ταπεινοφροσύνη. Η προσωπικότητά της ενέπνεε εμπιστοσύνη σε όσους την γνώριζαν ενώ παράλληλα απέφευγε να αναφέρεται στον εαυτό της ή να επαινεί το έργο της. Αντίθετα απαινούσε την εργασία και την αξία των άλλων. Ήταν ένας καθαρός άνθρωπος που στάθηκε πάντα μακριά από διάφορες μικρότητες. Η πλούσια και ελληνικότατη προσφορά της, διαπνέεται από το εθνικό συναίσθημα που την διακατείχε και κατηύθυνε τη ζωή, την πνευματική της πορεία και την εργασία της. Γι' αυτό έτυχε πολλών τιμητικών διακρίσεων, πράγμα που φανερώνει την απήχηση του πολύμοχθου και εκτεταμένου λογοτεχνικού, ιστορικού και λαογραφικού της έργου.

Συνέγραψε δεκάδες βιβλία και μελετήματα θεμελιωμένα στην έρευνα. Απόδειξη η σειρά βιβλίων που αφιέρωσε σε αναστήματα της πεζογραφίας όπως ο Γεώργιος Βιζυηνός, ο Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης, ο Κωνσταντίνος Θεοτόκης, ο Χρήστος Χρηστοβασίλης, ο Γρηγόριος Ξενόπουλος, ο Φώτης Κόντογλου, ο Στρατής Μυριβήλης και ο Ηλίας Βενέζης. Βιβλίων πολύτιμων που δίνουν νέα διάσταση στις γνώσεις μας, όσον αφορά στο ιστορικό και λαογραφικό τους περιεχόμενο, καθώς και την ελληνοχριστιανική παράδοση που περιέχουν.

Όλη αυτή η εργασία την καταξίωσε στον τομέα της λογοτεχνίας μας, με την οποία αγωνίστηκε να διαπλάσει ψυχικά υγιείς ανθρώπους και περήφανους Έλληνες πολίτες.

Υπηρέτησε με παιδαγωγική αντίληψη την λογοτεχνία για νέους και παράλληλα ξενάγησε με ωραίο, πειστικό λόγο τους αναγνώστες της στις αλησμόνητες πατρίδες. Είναι από τους λίγους λογοτέχνες και ποιητές που ενεπνεύσθησαν από την Μικρασιατική καταστροφή και τον Μακεδονικό αγώνα, πράγμα που δείχνει μια ιδιαίτερη ευαισθησία, έξω από τα συνηθισμένα. Μια βαθειά κρυμμένη αλλά ασάλευτη ιδέα της ρωμιοσύνης πλανιέται διάχυτη στα έργα της. Χωρίς ενοχλητικό κήρυγμα, βοηθάει το παιδί να ανακαλύψει την εσωτερική ανάγκη της θυσίας και της προσφοράς.

Η Θράκη οφείλει πολλά στην αείμνηστη Καλλιόπη Παπαθανάση-Μουσιοπούλου που στα έργα της και την καταγωγή αλλά κατεξοχήν το φρόνημα της Θράκης ανιχνεύει, μεταλαμπαδεύει, μετουσιώνει σε επιστήμη, μεράκι και τέχνη.

Σε άρθρα της αναφέρεται στη «Συμβολή της Θράκης στην Βυζαντινή οικονομία» και το πρώτο σημαντικό βιβλίο της έχει τίτλο «Οικονομική και κοινωνική ζωή του Ελληνισμού της Θράκης κατά την Τουρκοκρατία». Τα στοιχεία του βιβλίου στηρίζονται σε επίσημα στοιχεία της Τουρκικής διοίκησης Αδριανουπόλεως, στο αρχείο του πατέρα και παππού της Χαρίση Βαμβακά και στο αρχείο του Μ. Σταμούλη.

Το πνεύμα της καθώρισε την θρακική ιστορία και λαογραφία, πλούτισε την σχετική βιβλιογραφία και έδωσε νόημα στις θρακικές σπουδές. Το έργο της λαογραφικό, κοινωνικό και λογοτεχνικό αποτελεί πραγματική παρακαταθήκη για τις επερχόμενες γενιές. Ο θάνατός της αφήνει μεγάλο κενό για την λαογραφική επιστήμη και την θρακολογίας ειδικότερα, που στο πρόσωπό της βρήκε τριάντα χρόνια, μια συνεπή, αφοσιωμένη και παραγωγική θεραπενίδα.

Η Καλλιόπη Παπαθανάση-Μουσιοπούλου με την ζωή, το έργο και το παράδειγμά της, προώθησε τις θρακικές σπουδές και άφησε στους νεώτερους ένα υπόδειγμα ζωής, σημαντικό και τέλειο. Ας ευχηθούμε ότι θα βρεθούν συνεχιστές στο έργο της.

Αλέξανδρος Παπαθανάσης
Οφθαλμίατρος - Αλεξανδρούπολη

Γεννήθηκε το 1889 στην Αίνο. Εκλέχθηκε για πρώτη φορά Βουλευτής Έβρου από την Γ` Εθνοσυνέλευση την 1/11/1920, στην Δ` Εθνοσυνέλευση την 16/12/1923 και κατά την Δ` Περίοδο της Βουλής την 5/3/1933 μέχρι την 25/3/1933 όταν ακυρώθηκε η εκλογή του. Υπήρξε εκ των ηγετών του κινήματος του 1935, μετά την καταστολή του οποίου φυλακίσθηκε και καταδιώχθηκε. Με την επιβολή της δικτατορίας της 4^{ης} Αυγούστου εξορίσθηκε από την Θράκη. Μετά την απελευθέρωση υπήρξε υφυπουργός και πρώτος Διοικητής της Θράκης το 1945 και επανεκλέγεται Βουλευτής Έβρου με την ΕΠΕΚ του στρατηγού Πλαστήρα την 5/3/1950 και με το κόμμα των Φιλελευθέρων την 9/9/1951. Το 1952 προσχωρεί στον Ελληνικό Συναγερμό του στρατηγού Παπάγου και επανεκλέγεται Βουλευτής Έβρου στις εκλογές της 16^{ης} Φεβρουαρίου 1952 και στη συνέχεια την 16/2/1956 με την ΕΡΕ του Κ. Καραμανλή.

Ευχαριστούμε τον Νικόλαο Μουσιόπουλο, εγγονό του αείμνηστου Α. Παπαθανάση και γιό της αειμνήστου Κ. Παπαθανάση-Μουσιοπούλου, για το βιογραφικό σημείωμα που παρέιχε στο Σύλλογο ΕΛΛΗΝΟΜΟΥΣΕΙΟΝ ΑΙΝΟΥ.